

QO‘QON UNIVERSITETI XABARNOMASI

ILMIY-ELEKTRON JURNALI
9-SON

**KOKAND UNIVERSITY
HERALD** | **2023**
VOLUME №9

**QO‘QON
UNIVERSITETI
XABARNOMASI
9-SON**

**KOKAND
UNIVERSITY
HERALD
VOLUME 9**

**ВЕСТНИК
КОКАНДСКОГО
УНИВЕРСИТЕТ
ВЫПУСК 9**

9/2023

QO'QON UNIVERSITETI

XABARNOMASI

Ilmiy-elektron jurnali

Tahrir kengashi raisi:

G'.E.Zaxidov

Bosh muharrir:

Sh.R.Ruziyev

Tahrir kengashi mas'ul kotibi:

A.A.Yusupov

Sahifalovchi muharrir:

T.M.Umarov

Texnik muharrir:

D.Z.Solidjonov

Tahririyat hay'ati:

1. I.f.d., prof., S. G'ulomov (O'z.R. Fanlar Akademiyasi)
2. DSc., prof., Sh. I. Mustafakulov
3. DSc., Mark Rozenbaum (AQSH)
4. PhD., I. Bobojonov (IAMO, Germaniya)
5. PhD., N. Djanibekov (IAMO, Germaniya)
6. PhD., K. Akramov (IFPRI, AQSH)
7. PhD., N. Yusupov (Woosong University, J.Koreya)
8. DSc., D. Xosilova (University of Wyoming, AQSH)
9. I.f.d., prof., B. Salimov (TDIU)
10. I.f.d., prof., K. Axmedjanov (KIUT)
11. I.f.d., prof., N. Maxmudov (TDIU)
12. PhD., Sh. Aktamov (Singapur universiteti)
13. I.f.d., prof., U. Gafurov (TDIU)
14. I.f.d., prof., X. Qurbonov (TDIU)
15. F.f.n., dotsent D. Xodjayeva (QDPI)
16. I.f.n., dotsent, N. Urmonov (TDIU)
17. F.f.d., prof., Sh. Shaxobidinova (ADU)
18. F.f.d., prof., M. Umarxodjayev (ADU)
19. I.f.n., dotsent, J. Qambarov (FarPI)
20. PhD, dotsent, D. Rustamov (ADU)
21. I.f.n., dotsent, A. Islamov (Qo'qon universiteti)
22. PhD., M.Najmiddinov (Qo'qon universiteti)

Qo'qon universiteti xabarnomasi

("Вестник Кокандского университета – Kokand University Herald") ilmiy-elektron jurnali Qo'qon universiteti Kengashining qaroriga asosan tashkil etilib, 2020-yil 10- oktabrda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №1138 raqami bilan ro'yxatidan o'tkazilgan, shuningdek davlatlararo standartlar talabi asosida O'zbekiston Milliy kutubxonasidan jurnal uchun 2181-1695 ISSN-raqami olingan.

© "Kokand University" – 2023

Tahririyat manzili:

150100, Farg'ona viloyati, Qo'qon shahri, Turkiston ko'chasi, 28 a-uy, 1-xonadon

Mundarija:/Outline:

Iqtisodiyot / Economy			
1.	Sh.Ruziyev	O'zbekistonda smart turizmni zamonaviy prinsiplari asosida rivojlantirish va bunda xorij tajribasidan foydalanish	3-6
2.	Kh.Sabirov A.Akbarova	Strategy for the development of free economic zones in Uzbekistan	7-10
3.	K.Светлана O.Арзикулов Г.Атамуратова	Методы управления кредитным портфелем коммерческих банков	11-16
4.	J.Bobanazarova L.Zulfikarova	Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning rivojlanishida yoshlarning kasbiy layoqatlarini shakllantirish	17-20
5.	K.Kurpayanidi	Institutional aspects and risks in the digital economy: ways to reduce uncertainty for economic agents	21-25
6.	A.Abduvoxidov X.Nazarov	Qishloq xo'jaligi tarmog'ini zamonaviy axborot texnologiyalari orqali raqamlashtirish va innovatsiyalarni jadallashtirish istiqbollari	26-30
7.	Sh.Rasulova	Oziq-ovqat sanoat korxonalarini faoliyatini boshqarish hamda korxonalar iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari	31-34
8.	Kh.Sabirov A.Akbarova	Influence of the volume of industrial production in Uzbekistan on the import trend	35-40
9.	M.Turg'unov	Raqamli iqtisodiyot sharoitida oziq-ovqat sanoati korxonalarini faoliyatida zamonaviy boshqaruv istiqbollari	41-45
10.	K.Svetlana U.Gulmira	Tadbirkorlik faoliyatida motivatsiya modellari va xorijiy davlatlar tajribalarining ahamiyati	46-49
11.	Г.Хусанова	Худудлар саноатини комплекс-инновацион ривожлантириш модели (Наманган вилояти мисолида)	50-52
12.	T.Boburjon J.Mamasoliyev	Mamlakat yalpi ichki mahsulotiga soliq turlarining ta'siri	53-60
13.	A.Abdusamadov	A comprehensive analysis of the impact of globalization on auditing standards	61-63
14.	K.E. Grishin Y.Djabbarova	Features of printing production in modern conditions	64-67
15.	X.Gafurov S.Abdulhamidov	Mamlakat yalpi ichki mahsulotini rivojlantirishda kichik biznesni o'rni va duch kelishi mumkin bo'lgan muammolar tahlili	68-71
16.	A.Abdusamadov D.Xo'jamurodov	Moliyaviy texnologiyalar tarixi va rivojlanishi: O'zbekiston misolida	72-74
17.	D.To'xtamurodov	Erkin iqtisodiy zonalarni rivojlantirishni boshqarishning samaradorligi	75-78
18.	Н.Мукумова	Состояние, тенденции и особенности развития рынка услуг высшего образования в Узбекистане	79-84
19.	J.Turg'unov	Mamlakatimizda yashil iqtisodiyotni joriy etish holati va asosiy yo'nalishlari	85-87
20.	U.Mamadaliyev	Specific characteristics of tour operator activity management	88-90
21.	М.Усмонов	Актуальные вопросы достижения точки безубыточности на предприятиях	91-94
22.	Kh.Gafurov	Unraveling complexity: assessing the impact of real effective exchange rate on Uzbekistan's trade dynamics	95-98
23.	L.Yoqubov	Iqtisodiyotni rivojlantirishda investitsiyalarni jalb qilish mexanizmlari tahlili	99-101
24.	Z.Umarova	Iqtisodiy islohotlar sharoitida korxonalarini boshqarish	102-105
25.	O.Umarov Yo.Murodova	Sayyohlar uchun yovvoyi tabiat farovonligini oshirishda marketingdan foydalanish	106-108
26.	Sh.Saloxitdinov	Mehnat bozoriga oliy ta'lim muassasalari tomonidan bitiruvchilarni tayyorlashni tartibga solishning institutsional asoslari	109-112
27.	Sh.Rasulov	Mehnat resurslarining iqtisodiyot tarmoqlari bo'yicha bandligining joriy holati tahlili	113-116
28.	G.Melibayeva	An overview of the function of human resource management in employee performance and motivation	117-121
29.	M.Gulomkodirova	An overview of green banking practices in Uzbekistan	121-125
30.	M.Tojiyeva	Kichik biznesni rivojlantirishning mamlakat ijtimoiy- iqtisodiy hayotidagi ahamiyati	126-130
31.	Sh.Po'latov Sh.Musabekov	The study of value-added tax: knowledge from the eu vat experience and Uzbekistan's vat system	131-135
32.	M.Sultonov	Fond bozori va unda tijorat banklarining tutgan o'rni	136-139

33.	Sh.Po'latov	O'zbekiston respublikasida qo'shilgan qiymat solig'i va aylanmadan olinadigan soliq to'lovchilarini bir-biridan farqli jihatlarini baholash	140-143
34.	A.Baxromov	Increasing the economic efficiency of textile industry enterprises through digital technologies	144-146
35.	H.Rasulov	Siyosiy mojarolarning turizmga ta'siri	147-150
36.	D.Mamayusupova	Turizm sohasida davlat-xususiy sherikligi ishtirokchilarining o'zaro hamkorligi samaradorligini oshirish	151-153
Pedagogika / Pedagogy			
37.	M.Ganiyeva D.Ergasheva	Unlocking knowledge: key pedagogical aspects of the study of philology	154-158
38.	Sh.Jumanova A.Abdullayev M.Odilova	O'zbekistonda pisa testi natijalari va boshlang'ich ta'lim o'quvchilarini bu testga tayyorlash istiqbollari	159-162
39.	M.Temirova	Mustaqillik yillarida O'zbekistonda ichki ishlar profilaktikasi inspektorlari faoliyatini tashkil etishning huquqiy asoslarini mustahkamlanishi	163-165
40.	G.Sanginova	Erta bolalik ta'limini qo'llab-quvvatlashda oilalarning roli	166-169
41.	N.Valiyeva	Boshlang'ich sinf o'quvchilarida matematik kompetensiyasini rivojlantirish yo'llari	170-173
42.	V.Abdullaeva	Yusuf Xos Hojibning "Qutadg'u bilig" asarining o'rganilishi hamda asardagi somatik frazeologik birliklarning qo'llanilishi	174-179
43.	S.Asilova	Tarbiyasi qiyin o'quvchilarni kasb-hunarga yo'naltirish masalalari	180-183
44.	Z.Eraliyeva D.Djo'rayeva	Bolalar tafakkurini rivojlantirishda ayrim didaktik o'yinlarning ahamiyati	184-186
45.	G.Komiljonova	Fanlararo bog'lanishlar asosida talabalarni bilim va ko'nikmalarini rivojlantirish	187-192
46.	Sh.Pardayev	O'quvchilarning individual o'quv natijalarini baholashga zamonaviy yondashuvlar	193-196
47.	A.Mirzakulov	IIV akademiyasi kursant qizlarini zamonaviy krossfit sport turi orqali jismoniy tayyorgarligini takomillashtirish	197-200
48.	F.Berdibekova	Akmeologik yondashuv asosida talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlashning pedagogik mexanizmlari	201-203
49.	H.Akbarova	Talim jarayonlarini raqamli texnologiyalar asosida samaradorligini oshirish (onlayn o'yinlar)	204-208
Filologiya / Philology			
50.	M.Mamatqulova	How does a person become multilingual?	209-2012
51.	M.Mamatqulova	Needs analysis as a main phase for designing english for specific purposes (esp) course	213-216
52.	L.Uzakova	O'zbek va ingliz tillarida to'y bilan bog'liq leksik birliklarning lingvokulturologik tadqiqi: o'zbek va ingliz tillarida to'y bilan bog'liq leksik vositalarning chog'ishtirma tadqiqi	217-221
53.	G.Xoldorova	Alisher Navoiy ijodida sakkokiy an'analari	222-224
54.	M.Парпиева	Актуальные вопросы изучения русского языка	225-227
Raqamli texnologiyalar / Digital technologies			
55.	C.Гулямов A.Шермухамедов Б.Шермухамедов	Применение искусственного интеллекта в образовании	228-232
56.	F.Mulaydinov D.Otajonova	Breaking language barriers: the future of english language teaching with ar/vr technology	233-236
57.	F.Mulaydinov A.Abdullayev M.Odilova	Ta'limda raqamli texnologiyalarning roli	237-240
58.	T.Azimova	Matematikani o'qitishda qiyosiy usullar va o'quv texnologiyalari	241-244
59.	Sh.Akhunova	Concerns regarding the use of foreign experience and the significance of using digital technologies to boost the tourism network's competitiveness	245-249
60.	B.Akramov	Fizika fanini o'qitishda zamonaviy texnikalardan foydalanish va zamonaviy texnik qurilmalarni amaliy o'rganish	250-253

QISHLOQ XO'JALIGI TARMOG'INI ZAMONAVIY AXBOROT TEXNOLOGIYALARI ORQALI RAQAMLASHTIRISH VA INNOVATSIYALARNI JADALLASHTIRISH ISTIQBOLLARI

Abduvohidov Abdumalik Maxkamovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti turizm

Kafedrası i. f. d professori.

E-mail: abdumalik1957@mail.ru

Nazarov Xusanbek Avazbek o'g'li

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti tayanch doktoranti,

Oziq ovqat texnologiyasi va muhandisligi xalqqaro instituti o'qituvchisi

E-mail: xusanbeknazarov13@gmail.com

MAQOLA HAQIDA

Qabul qilindi: 24-dekabr 2023-yil

Tasdiqlandi: 26-dekabr 2023-yil

Jurnal soni: 9

Maqola raqami: 6

DOI: <https://doi.org/10.54613/ku.v9i9.828>

**KALIT SO'ZLAR/ Ключевые слова/
keywords**

axborot texnologiyalari, raqamlashtirish,
innovatsiyalar

ANNOTATSIYA

Maqolada mamlakatimizda qishloq xo'jaligi iqtisodiyotini rivojlantirish yo'lida sohaga innovatsiyalarni joriy etishga shart-sharoit yaratish, va bu jarayonni jadallashtirish uchun fan, bilim va ishlab chiqarishni bir-biri bilan bog'liq xolda amalga oshirish yo'lida tadbiq etilayotgan va qilinishi lozim bo'lgan ishlar yoritilgan, xususan respublika qishloq xo'jaligi majmuasi ishtirokchilariga ishlab chiqarish jarayonlarida zarur bo'ladigan qarorlarni qabul qilish uchun to'g'ri, to'liq va tezkor axborot beruvchi bilim va innovatsiya markazlari faoliyatini rivojlantirish kerak..

Kirish. O'zbekistonning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining ochiqlik va bozor iqtisodiyoti tamoyillariga asoslangan yangi bosqich davrida boshqaruvni axborotlashtirishning zamonaviy usullari yordamida tashkil etish va iqtisodiyotning barcha tarmoqlarini raqamlashtirishni jadallashtirish ehtiyoji paydo bo'ldi {1}. Tarmoqlar ichida raqamlashtirish ilgari ketgan aloqa, bank- moliya, savdo va boshqa ayrim xizmat turlari singari qishloq xo'jaligini ham axborot ta'minotini yo'lga quyish va sohani raqamlashtirish iqtisodiyot taraqqiyotining talabidir. Zamonaviy agrar inqilob qul mehnati va xarajatlarni qisqartiradigan, samaradorlikni oshiradigan ilg'or axborot texnologiyalari joriy etilishini ko'zda tutadi.

Respublika qishloq xo'jaligida ishlab chiqarish texnologiyalari ancha eskirgani, to'g'ri foydalanilmayotgan potensial, bir birlik yer maydonidan olinayotgan daromad o'rtacha jahona ko'rsatkichlaridan pastligi, zamonaviy aqlli qishloq xo'jaligiga o'tish, buning uchun avvalo bilimlar va innovatsiyalarni keng tadbiq etish hukumat oldiga sohaga islohotlarni joriy etishga undamoqda. Xususan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti: "kambag'allikni qisqartirish va qishloq aholisi daromadlarini ko'paytirishda eng tez natija beradigan omil bu – qishloq xo'jaligida hosildorlik va samaradorlikni keskin oshirishdir. Bunda har gektar yerdan olinadigan daromadni hozirgi o'rtacha 2 ming dollardan kamida 5 ming dollargacha yetkazish ustuvor vazifa qilib qo'yiladi. Buning uchun qishloq xo'jaligiga eng ilg'or texnologiyalar, suvni tejaydigan va biotexnologiyalarni, urug'chilik, ilm- fan va innovatsiyalar sohasidagi yutuqlarni keng joriy etishimiz lozim. 2021 yili barcha viloyatlarda Qishloq xo'jaligida bilim va innovatsiyalar markazlari tashkil etilib, ularda "yagona darcha" tamoyili asosida 100 dan ortiq agroxizmatlar ko'rsatish yo'lga qo'yiladi", deya ta'kidlaganlar {2}.

Belgilangan ko'rsatkichlarga erishish uchun zamonaviy aqlli qishloq xo'jaligini joriy qilish, nomidan ma'lumki aql va bilimga asoslangan va shu jumladan axborot-kommunikatsiya texnologiyalari qo'llaniladigan raqamlashtirish jarayonlari joriy etilgan qishloq xo'jaligiga o'tish talab qilinadi. Bu vazifa faqat bilim va innovatsiyalarni tadbiq etishni rivojlantirish orqali amalga oshadi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Mutaxassislar fikricha yaqin kelajakda 2050 yillarga kelib dunyo aholisi 10 mlrdga yaqinlashadi, insoniyat jiddiy global tahdidlarga duch keladi. Bu mavjud tabiiy zahiralarda ozuqa xavfsizligini ta'minlash masalasi. Tabiat va qishloq xo'jaligiga bosim ortadi. Hozirgi kunda dunyoda qariyb 1 mlrd aholi ochlikka duch kelayotgan bo'lsa, dune hamjamiyati va yetakchi davlatlar tomonidan zaruriy choralar ko'rilmasa bu ko'rsatkich 30 yildan keyin dunyo aholisining yarmiga tenglashishi mumkin {6}.

Mavjud resurslar yer, suv, tabiiy boyliklardan oqilona foydalanish, tejamkor texnologiyalarni qo'llash, yerlarni eroziyasi, cho'llanish va shurlanishni oldini olish sohaga innovatsiyalarni tadbiq

etishni talab etadi. Innovatsiyalarni kiritish ishlab chiqarish samaradorligini oshirishga, moddiy, mehnat zahiralarni tejashiga, oziq-ovqat xavfsizligiga va eksport salohiyatining oshishiga olib keladi {7}. Agrar sohada innovatsiyalarni joriy etish borasidagi tadqiqotlarga borgan sari ko'p olimlar o'z hissasini qo'shmoqda, xususan chet elik olimlar D.Bell, E.Toftler, rusolimlari A.Altuxov, L.Vinnichuk, V.Bautin, V.Nechayev va o'zbek olimlari A.Abdug'aniyev, A.Vahobov, A.Qodirov, S.G'ulomov, M.Mahkamova.

Bu olimlardan D.Bell va E.Toftlerning fikricha aksariyat rivojlangan mamlakatlarning dunyodagi iqtisodiy ustunligini aynan innovatsion iqtisodiyot ta'minlab beradi {8}. Professor L.Vinnichuk fikricha esa oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashning yagona yechimini innovatsion agroiqtisodiyotni rivojlantirish orqali topish mumkin {9}.

Altuxov A.I.ga hozirgi sharoitlarda qishloq xo'jaligi rivojlanishining innovatsion yo'li uchta o'zaro bog'liq yo'nalishga ega:

- inson omiliga innovatsiyalar, bu ta'lim, ilmiy-tadqiqot

ishlanmalar, innovatsiyalar va axborot makonini rivojiga bog'liq;

- biologik omilga innovatsiyalar, aynan shu yo'nalish bilan boshqa

tarmoqlar innovatsion rivojlanishidan farq qiladi, bu yer unumdorligini

oshirish, qishloq xo'jaligi ekinlari va hayvonlari mahsuldorligini

oshirish bilan bog'liq innovatsiyalarni joriy etishga bog'liq;

- texnologik xarakterga ega innovatsiyalar – mehnat unumdorligi

va iqtisodiy samaradorlikni jadal oshirish imkonini beruvchi energiya

tejamkor va ilmiy asoslangan texnologiyalar yordamida qishloq

xo'jaligi texnik-texnologik salohiyatini takomillashtirishga bog'liq

{10}.

Agar axborot va bilim yangiliklarga aylansa, ya'ni ilmiy-

texnikaviy yoki boshqa ijodkorlikning mahsuli, bozorga tayyorlangan

yangi yoki takomillashgan mahsulot ko'rinishida, amaliy faoliyatda

qo'llaniladigan yangi yoki takomillashgan texnologik jarayon sifatida

yakuniy natijasi bo'lganda postindustrial iqtisodiyot istiqbolga ega

bo'ladi. Innovatsiyalar ularni amaliy qo'llanilishi (innovatsion

faoliyat) bilan bog'liq ishlar bajarilganda va xizmatlar

ko'rsatilganda iqtisodiyotda samarani ta'minlashi mumkin – deya

ta'kidlaydi Bautin V.M. {11}.

Eksportga yo'naltirilgan yuqori mahsuldor qishloq xo'jaligi

tarmog'ini yaratish bo'yicha qo'yilgan vazifalarni hal qilish uchun

sohani rivojlantirishning innovatsion modelini, qishloq xo'jaligi

ishlab chiqarishiga samarali innovatsiyalarning doimiy kirib kelishini

joriy yetish zarur – deydi professor V.I.Nechayev {12}.

O'zbek olimlaridan S.C.Gulyamov ta'kidlashicha qishloq

xo'jaligida innovatsion rivojlanish muammolari ancha jiddiy tus olgan,

tarmoq barqaror rivojlanishini ta'minlash va qishloq xo'jaligi

mahsulotlari raqobatbardoshligini oshirish uchun qishloq xo'jalik ishlab

chiqarishiga NBIC-texnologiyalarni faol tadbiq qilish kerak

M.A.Mahkamova fikricha raqamlashtirish borasidagi innovatsiyalar insonlarsiz boshqaruv tizimini yo'lga qo'yish orqali korrupsiyani kamaytiradi, soliq tushumlarini "aqlli" shartnomalar tuzish orqali ko'paytiradi, budget xarajatlari va tenderlarning ochiqqligini oshiradi, yagona elektron platforma orqali davlat xizmatlarini ko'rsatish imkonini beradi [14].

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqotning metodologik asosi qishloq xo'jaligida kechayotgan raqamlashtirish jarayonlarida innovatsiyalarni tadqiqot etish sohaga doir ta'limni rivojlantirish va ilmiy-tadqiqot ishlanmalari muhiti joriy etilishi orqali erishishda kompleks yondashuv hisoblanadi. Qishloq xo'jaligiga ixtisoslashgan oliy o'quv yurtlari innovatsiyalarni tarqatish ma'suliyatini o'z zimmasiga olishi va ularni respublikaning barcha hududlariga joriy etilishi baholangan. Tadqiqot jarayonida iqtisodiy, qiyosiy va statistik tahlil natijalaridan foydalanildi.

Shu bilan birgalikda tadqiqotning nazariy asosi bo'lib, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining ushbu masalaga tegishli qaror va farmonlari hamda mazkur faoliyatga tegishli boshqa normativ-huquqiy hujjatlar xizmat kildi. Shuningdek, mazkur farmon va qarorlarda belgilangan vazifalar asosida qishloq xo'jaligi boshqaruv tizimida axborot-kommunikatsiya va raqamlashtirish texnologiyalarining jadal sur'atda joriy etilishini ta'minlash, zamonaviy boshqaruv tamoyillari va konsepsiyalari yuzasidan taklif va tavsiyalardan hamda tegishli jarayonli yondashuv, qiyosiy va tizimli, analiz va sintez, induksiya va deduksiya usullaridan keng foydalanildi.

Raqamli texnologiyalarni yanada rivojlantirishni va keng joriy etilishini ta'minlash maqsadida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi "Raqamli O'zbekiston — 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida" PF-6079-son farmoni qabul qilindi [8]. Ushbu farmon bilan iqtisodiyot tarmoqlari, ijtimoiy soha va davlat boshqaruvi tizimining jadal raqamli rivojlanishini ta'minlash, shu jumladan elektron davlat xizmatlarini ko'rsatish mexanizmlarini yanada takomillashtirish, raqamli texnologiyalarni yanada keng joriy etish uchun asos bo'lib xizmat qiluvchi "Raqamli O'zbekiston — 2030" strategiyasi, 2020-2022 yillarda hududlarni hamda tarmoqlarni raqamli transformatsiya qilish dasturlari, "Raqamli O'zbekiston — 2030" strategiyasini amalga oshirish bo'yicha "Yo'l xaritasi" tasdiqlandi. "Yo'l xaritasi" bilan elektron hukumatni, raqamli industriyani, raqamli ta'limni, raqamli infratuzilmalarni rivojlantirish chora-tadbirlar belgilab berildi.

Bizga ma'lumki hozirgi kunda global miqyosda inson faoliyatining deyarli barcha sohasida raqamli texnologiyalardan foydalanish tez sur'atlar bilan rivojlanib bormoqda. Shu bois mamlakatimizda ham so'nggi yillarda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishga, agrar soha boshqaruv tizimida hamda mavjud yer, suv, moddiy- texnika va mehnat resurslaridan oqilona foydalanishni ta'minlovchi "Aqlli qishloq xo'jaligi" texnologiyalarini takomillashtirishga alohida ahamiyat berilmoqda. Shundan kelib chiqqan holda hamda yuqorida qayd etilgan O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmon va qarorlarining ijrosini agrar sohada ta'minlash maqsadida sohani raqamlashtirishning ustuvor vazifalari o'z ifodasini topgan O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020 yil 17-dekabrda "O'zbekiston Respublikasi agrosanoat majmui va qishloq xo'jaligida raqamlashtirish tizimini rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 794-son qarori qabul qilindi [9].

Mazkur qaror bilan "Aqlli qishloq xo'jaligi" texnologiyalarini rivojlantirish strategiyasi, "Aqlli qishloq xo'jaligi" texnologiyalarini rivojlantirish strategiyasini amalga oshirish bo'yicha 2021 — 2023- yillarga mo'ljallangan chora-tadbirlar dasturi, Qishloq xo'jaligi va oziq-ovqat mahsulotlari statistikasini rivojlantirish bo'yicha chora-tadbirlar dasturi, 2021-2022 yillarda agrar sohada zamonaviy axborot tizimlari va dasturiy mahsulotlarni keng joriy qilish bo'yicha chora-tadbirlar dasturi, Qishloq xo'jaligi vazirligi bilan ma'lumotlar almashishni yo'lga qo'yadigan tashkilotlar ro'yxati, 2021 yilda «Aqlli qishloq xo'jaligi» texnologiyalarini respublika hududlariga joriy qilish bo'yicha manzilli ro'yxat tasdiqlandi.

Ushbu qarorda qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan yerlardan, suv resurslaridan samarali foydalanish va ekinlar holatini nazorat qilishning idoraviy va idoralararo axborot tizimlarini joriy etish, agrosanoat majmuidagi tashkilotlar tomonidan ko'rsatiladigan xizmatlarni, shu jumladan, davlat xizmatlarini to'liq elektron shaklga o'tkazish, qishloq xo'jaligi sohasida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish uchun davlat-xususiy sheriklik shartlari asosida maqsadli loyihalarni amalga oshirish kabi ustuvor yo'nalishlar belgilab berildi.

Shuningdek, Qishloq xo'jaligi vazirligi huzurida "Agrosanoatni raqamlashtirish markazi" davlat muassasasi tashkil etilib, unga agrosanoat majmuida qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtiruvchilar, ta'minotchilar hamda qayta ishlash tashkilotlari o'rtasida o'zaro iqtisodiy hamkorlikni amalga oshirish imkoniyatini yorutuvchi platforma bo'lib xizmat ko'rsatuvchi "Raqamli qishloq xo'jaligi" axborot tizimini yuritish vazifasi yuklatildi.

O'zbekiston Respublikasida "Aqlli qishloq xo'jaligi" texnologiyalarini rivojlantirish strategiyasi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 23-oktabrdagi "O'zbekiston Respublikasi qishloq xo'jaligini rivojlantirishning 2020 — 2030 yillarga mo'ljallangan strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-5853-son hamda 2020 yil 5-oktabrdagi "Raqamli O'zbekiston — 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-6079-son Farmonlari, 2020-yil 28-yanvardagi "O'zbekiston Respublikasi qishloq xo'jaligini rivojlantirishning 2020 — 2030 yillarga mo'ljallangan strategiyasida belgilangan vazifalarni 2020 yilda amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4575-son hamda 2020 yil 28-apreldagi "Raqamli iqtisodiyot va elektron hukumatni keng joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida" PQ-4699-son qarorlari ijrosini ta'minlash yuzasidan ishlab chiqilgan.

Yuqorida qabul qilingan farmon va qarorlar asosida agrar sohani raqamlashtirish bo'yicha xorijiy hamkorlar bilan pilot va tijoriy loyihalarni amalga oshirilmoqda. Respublika agrar sohasida "Raqamli qishloq xo'jaligi" yagona integratsiyalashgan platformani ishga tushirish bo'yicha keng qamrovli ishlar lohib borilmoqda va platformaning texnik-iqtisodiy asoslari bo'yicha hujjatlar 2021 yilda ishlab chiqilib, 2022-2023 yillarda esa ekinlarini joylashtirishdan mahsulotlarni sotishga bo'lgan jarayonlarni o'z ichiga to'liq qamrab olgan tizim joriy etilib, 25 dan ortiq (shu jumladan, 15 ta boshqa yo'nalish, Smart water, Vis-Chinor, E-fituz va boshqa axborot tizimlari integratsiya qilinib ishga tushiriladi. Platformaning mobil ilovalari orqali 2024-2026 yillarda ochiq va aniq ma'lumotlar asosida agrar sohaning turli tarmoqlari bo'yicha ehtiyojlarga binoan interaktiv xizmatlar ko'rsatilib, olingan ma'lumotlarning tahlil sifati va aniqligi ta'minlanadi, xizmatdan foydalanuvchilarning vaqti va mablag'lari tejalib, ularning ish samaradorligi oshiriladi.

Xizmatlar ko'rsatish imkoniyatlarini hamda raqamli texnologiyalar qamrovini kengaytirish maqsadida "Yagona geoaxborot", "E-IJARA TANLOV", "Agrar sohada subsidiya berish", "Qishloq xo'jaligi sohasida onlayn hisobot", "Qishloq xo'jaligi va melioratsiya texnikalarining yagona davlat reyestri", "Sovutgichli omborxonalar", "Agroplatforma", "Suv iresurslarini resurslarini boshqarishni avtomatlashtirish", "O'zpxata", "Elektronsavdo" kabi raqamlashtirilgan axborot tizimlari yaratilib ishga tushiriladi.

Agrar sohani 2022-2026 yillarda raqamlashtirish natijasida erishilishi kutilayotgan asosiy maqsadli ko'rsatkichlar-indikatorlar ishlab chiqilmoqda.

"Agrosanoatni raqamlashtirish markazi" davlat muassasasi tomonidan qishloq xo'jaligini raqamlashtirish borasida olib borilayotgan faol harakatlar natijasida qishloq xo'jaligi texnikalarini "Elektron hisobga olish va real vaqt rejimida mexanizatsiya xizmatlari ko'rsatilishini monitoring qilish" axborot tizimi ishga tushirildi va 3500 dan ziyod qishloq xo'jaligi texnikalariga GPS qurilmalari o'rnatilib, onlayn monitoring qilinmoqda.

Suv resurslarini boshqarishni avtomatlashtirish axborot tizimi ishlab chiqildi, 200 dan ortiq "Aqlli suv" (Smart Water) raqamli qurilmalari o'rnatilib, tizim monitoring qilinmoqda.

Yuqoridagi qayd etilgan o'ta muhim qarorlar va ularning ijrosini ta'minlash bo'yicha keng ko'lamda amalga oshirilayotgan tashkiliy chora-tadbirlar respublikada qishloq xo'jaligi boshqaruv tizimini transformatsiyalashni bir vaqtning o'zida ikki yo'nalishda olib borilishi maqsadga muvofiqqligini ko'rsatmoqda. Birinchisi-qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishini raqamlashtirish, ikkinchisi-qishloq xo'jaligi sohasi boshqaruv tizimini raqamlashtirish. Shuni alohida ta'kidlash lozimki, ushbu ikki yo'nalish o'zaro uzviy va ulzüksiz bog'langan bo'lib, birgalikda qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishi va ushbu soha boshqaruv tizimining samarali ravishda ishlab ketishligini ta'minlanishi lozim.

Bugungi kunda qishloq xo'jaligi boshqaruv tizimida axborot-kommunikatsiya va raqamlashtirish texnologiyalarining jadal sur'atda joriy etilib borilishini o'rganish va tahlillar asosida o'zaro bog'liqlik funksional modeli tavsiya etilmoqda.

Tahlil va natijalar. Dunyoda rivojlanish bo'yicha reytinglarda egallab turgan o'rinlarimizga qarasaq qilinishi kerak bo'lgan ishlar talaygina ekanini ko'rish mumkin bo'ladi:

Global innovatsiyalar indeksi (GII) innovatsiyalarga asoslangan iqtisodiy o'sishning ko'p qirrali jihatlari to'g'risida ma'lumot beradi.

2022 yilgi hisobotga ko'ra 131 ta davlatlar uchun 81 ta batafsil o'lcov mezonlari hisoblab chiqilib, GII iqtisodiyotlarning innovatsion samaradorligini baholovchi yetakchi ko'rsatkichlardan biriga aylandi. Hozirgi kunga kelib, GII siyosatchilar, investorlar va boshqa manfaatdor tomonlar uchun yillik innovatsion taraqqiyotni baholash imkonini beradigan muhim qiyosiy vositalardan biriga aylandi.

GII hisobotini nashrga chiqarish paytida dunyo pandemiya va siyosiy murakkab vaziyatning iqtisodiy va ijtimoiy ta'sirini yengish uchun kurashmoqda. Endi har doimgidan ham ko'proq innovatsiya – birinchi navbatda global ishlab chiqarish zanjirlaridagi uzilishlar natijasida mahalliy ishlab chiqarish uchun zarur xom-ashyo materiallarini mahalliy lashtirish – mamlakatimiz ijtimoiy-iqtisodiy barqarorligiga salbiy ta'sirlarni engib o'tishga uchun eng yaxshi umid. GII 2022 hisobotida raqamli va fundamental innovatsiyalar kelajakda mehnat unumdorligi va iqtisodiy yuksalishning asosi bo'lishi ta'kidlanib o'tildi.

GII yangi nashri oldingi hisobotlardagi innovatsiyalarni baholashdagi kamchiliklarni yangi ma'lumotlarni o'zlashtirish hamda eng so'nggi izlanishlar amalda qo'llash bilan ishlab chiqiladigan loyiha hisoblanadi. GII ikkita sub-indekslarga asoslanadi – Innovatsiyalar

kiritish sub-indeksi va innovatsiyalar natijalari sub-indekslaridir. Mazkur sub-indekslar quyidagicha hisoblanadi:

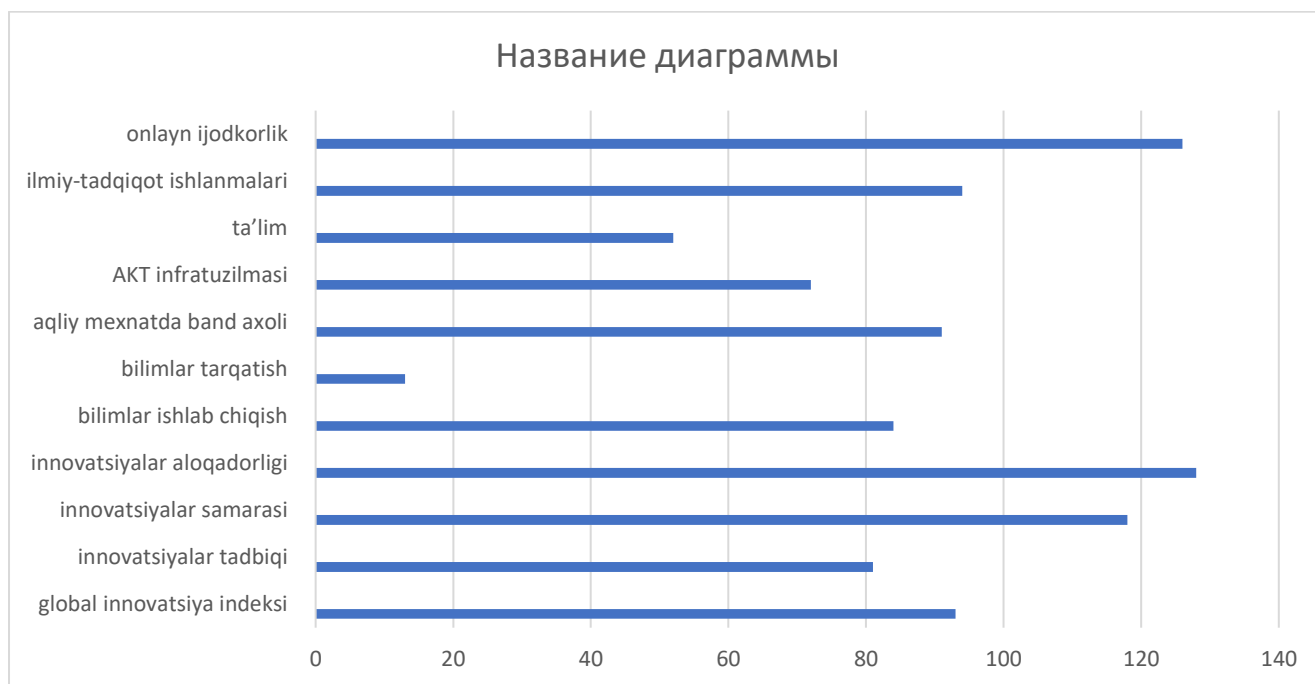
“Innovatsiyalarga sarmoya” sub-indeksi: besh (5) turdagi kiritmalar komponentlari milliy iqtisodiyotning innovatsion faoliyatini ta'minlovchi elementlarni qamrab oladi, bular: Institutlar sifati, Inson kapitali va ilmiy-tadqiqotlar faoliyati, infratuzilma, Bozor rivojlanishi va Biznesni rivojlantirish. Mazkur komponentlar iqtisodiyotda innovatsiyalar rivojlanishiga ko'mak beradigan muhitning jihatlarni belgilaydi. “Innovatsion mahsulotlar” sub-indeksi: innovatsion faoliyat natijalari iqtisodiyotdagi innovatsion faoliyat samarasidir. Garchan sub-indeks faqat ikkita komponentdan iborat bo'lsada, GIIning umumiy bahosini hisoblashda sub-indeksi bilan bir xil vaznga ega. Ikkita (2) faoliyat natijalari: Fan va texnologiyalar va ijodiy mahsulotlar. GIIning umumiy bahosi kiritma va natijalar sub-indekslarining o'rta qiymatiga teng.

Har bir komponent uchta ko'rsatkichlarga bo'linadi, shu jumladan, har bir ko'rsatkich individual elementlarga bo'linadi – jami 81 ta. Har bir davlat 0 dan 100 oralig'idagi tegishli normalashtirilgan ballari bo'yicha baholandi.

1-jadval

GIIning sub-indekslari

Top 10 davlatlar	
1	Shvetsariya
2	Amerika Qo'shma shtatlari
3	Shvetsiya
4	Buyuk Britaniya
5	Gollandiya
6	Korreya Respublikasi
7	Singapur
8	Germaniya
9	Finlandiya
10	Daniya

1-Rasm. O'zbekiston global innovatsiya indeksida o'rirlari {3}.

2020 yilda reytingdan joy olgan 131 mamlakat ichida turli yo'nalishlarda mamlakatimiz egallagan o'rini tahlil qiladigan bo'lsak ishlab chiqarishga ilg'or ilm-fan yutuqlarini tadbiqu qilib sohaning sarmoya jozibadorligi oshirishga va pirovardida iqtisodiyotni rivojlantirish uchun tadbiqu etilayotgan innovatsiyalar samarasini oshirish kerak. 1-rasmdagi innovatsiyalar aloqadorligi va bilimlar

tarqatish yo'nalishlarida mamlakatimiz reytingni quyi pog'onalaridan joy olgan, chunki ilm-fan bilan ishlab chiqarish o'rtasida aloqa uzilgan. Ta'lim bilan ishlab chiqarish bir-biriga bog'liqmas xolda faoliyat yuritayapti. Hozirgi kunda oliy o'quv yurtlarida ham asosan nazariy bilimlar berish shakllangan, talabalarga amaliy mashg'ulotlar, daladagi ko'nikmalar juda qisqa formatda tashkil etilgan,

laboratoriya tajribalari o'tkazish keskin pasayib ketgan. Bundan tashqari sohaga oid adabiyotlarning eskirganligi yoki zaruriy bilim va axborotlarning yetishmasligi ham hozirgi ilg'or texnologiyalar qo'llanilayotgan davrda rivojlanish sustlashishida o'z aksini topgan.

Talaba olgan bilimni amalda qo'llay olmasa, kutilayotgan natijani ololmasa, yoki fermer biron natijaga erishish uchun zaruriy bilimga ehtiyoj sezsa, u xolda talabaniing bilimi ham o'z kuchini yo'qotadi, fermer ham kerakli marraga yetolmaydi. Shuning uchun ta'lim bilan ishlab chiqarish o'rtasida aloqa bo'lmagani uchun bilimlar tarqatish bo'yicha ham orqadamiz.

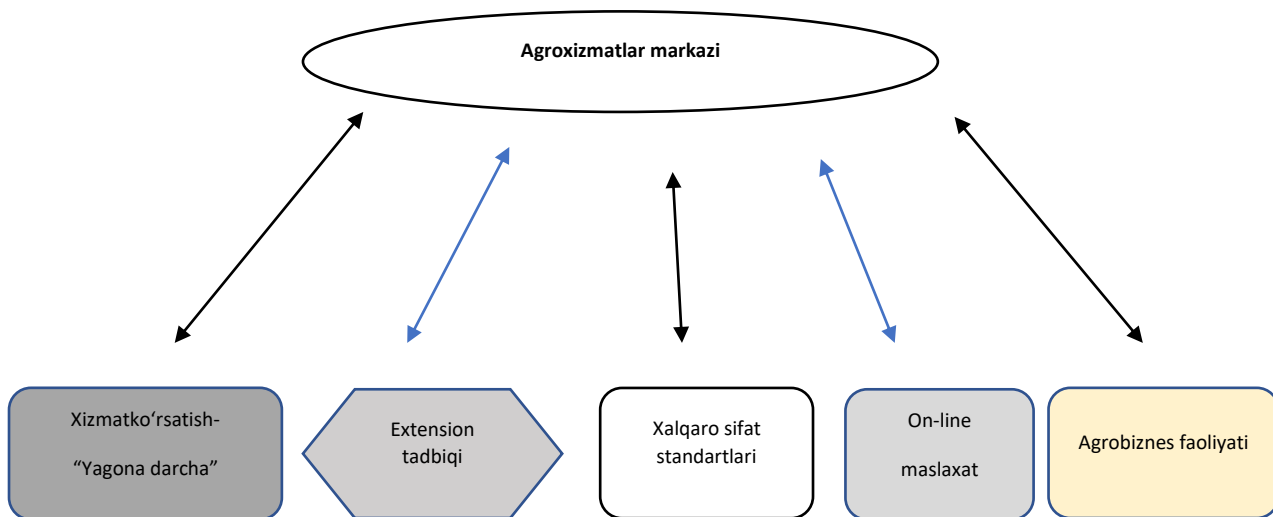
Bugungi kunda dunyoda rivojlangan g'arb mamlakatlari o'z qishloq xo'jaligida raqamlashtirish darajasini 30-50% l ga yetkazib, mahsulot ishlab chiqarishni qarrasiga oshirayotgan davrda, bizda bu jarayonlar ancha turg'un xolatda, ularga ergashish juda sekin kechmoqda. Bunda asosiy sabablardan zaruriy infratuzilma, texnik va dasturiy ta'minot va eng asosiysi malakali kadrlar yetishmasligi masalasi yotadi. Qishloq xo'jaligi raqamli transformatsiyasi uchun yangi bilimga ega mutaxassislar va ularga yordamchi aqlli ishlanmalar zarur. Hozirgi vaqtda respublikamiz oliy o'quv yurtlari qishloq va suv xo'jaligi yo'nalishlarida yiliga

5,5 mingdan{4} ortiq mutaxassis kadrlar bitirib chiqadi. Son jihatidan kam ko'rinmagan bu mutaxassislarni zarur bilim va ko'nikma bilan ta'minlab qishloq xo'jaligida o'z ixtisosliklari bo'yicha ishlashi uchun zarur shart-sharoitlarni tashkil etish kerak.

Bu masalarni hal etishda yo'lida mamlakatimiz hukumati tomonidan bir qator xujjatlar qabul qilinmoqda. Jumladan 23.10.2019 y. qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasi qishloq xo'jaligining 2020-2030 yillarda rivojlanish strategiyasi" Prezident farmonining 7-bobida qishloq xo'jaligida ilm-fan, ta'lim, axborot va maslahat xizmatlari tizimlarini rivojlantirishga va mavjud muammolarni hal etishga aloxida urg'u berilgan. Xujjatda keltirilishicha hozirgi kunda qishloq xo'jalik ilmiy-tadqiqot ishlanmalariga davlat sarmoyalari miqdori yalpi qishloq xo'jalik budjetining 0,2% ni tashkil qilgan ekan {5}.

Yana bir xujjat "Agrar ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Prezident qarori qabul qilindi. Qaror bilan agrar sohadagi OTMda kredit-modul tizimi joriy etiladi hamda Toshkent davlat agrar universitetida bakalavriat yo'nalishlarining sirtqi ta'lim shakli bo'yicha masofaviy ta'lim olish tizimini bosqichma-bosqich yo'lga qo'yiladi. Qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishi sohasiga magistratura muddatini 1 yil etib belgilash, sohadagi tajribali xodimlarni o'qishga tavsiya asosida qabul qilish, sirtqi ta'limni intensivlash, to'lov-kontrakt borasida yengilliklar belgilab o'tilgan. Shuningdek, "Agroinnovatsiya" DUK va Toshkent davlat agrar universiteti huzurida qishloq xo'jaligi vazirligi huzuridagi "Qishloq xo'jaligida bilim va innovatsiyalar" milliy markazi tashkil etildi. Qishloq xo'jaligida yangi ilmiy va innovatsion yutuqlarni, raqamli texnologiyalarni joriy etish, qishloq xo'jaligida bilim va innovatsiyalar tizimi (AKIS-Qishloq xo'jaligida bilim va innovatsiyalar tizimi)strategiyasini amalga oshirish Milliy markazning asosiy vazifalaridan biri etib belgilandi.

Vazirlik tomonidan ham bu borada birinchi qadamlar tashlandi. 2020 yili vazirlik rahbarlarining Farg'ona vodiysiga uyushtirgan tashrifi davomida avval Farg'ona viloyatida sinov tariqasida, keyin Andijon viloyatida O'zbekistonda agrar sohani keng rivojlantirish, fan, ta'lim va ishlab chiqarishni integratsiyalash maqsadida qishloq xo'jaligida bilim va innovatsiyalar tizimi – AKISni tashkil etish va rivojlantirish g'oyasi ilgari surilgandi. Vodiy viloyatlarining tanlanishi ular respublikaning qishloq xo'jaligi mahsulotlari ishlab chiqaruvchi va ilmiy-texnik asosga ega ilg'or viloyatlar ekanligi inobatga olingan. Farg'ona vodiysida xalqaro laboratoriya faoliyati ham yo'lga quyiladi, u mamlakatimizda iste'molda bo'lgan va O'zbekistondan eksport qilinadigan oziq-ovqat mahsulotlari sifatini yaxshilash uchun ozuqa mahsulotlarini ISO, HACCP, FSSC, Global GAP, «Halal» singari 15 tadan ortiq xalqaro standartlari asosida sertifikatlaydi{15}. Bu esa qishloq xo'jaligi mahsulotlari eksport salohiyatini oshirishga qaratilgan dadil qadamdir.

2-rasm. AKIS milliy markazi faoliyati {16}.

Bu rasmda Farg'onada tashkil etish taklif etilayotgan markaz faoliyat ko'lamini tasvirlangan, bu faoliyat bilan kelajakda nafaqat yirik agrosanoat ishlab chiqaruvchilari, uyushma va fermerlarni, balki yarim milliarddan ortiq tomorqa yer egalari ham qamrab olish ko'zda tutilgan, bu esa o'z navbatida mamlakatimiz aholisining qariyb yarmi istiqomat qilayotgan qishloqlar farovonligini oshirishga xizmat qiladi.

Markaz to'g'ri faoliyati va agrar ishlab chiqaruvchi talabi qanoatlantirilishi uchun qo'shimcha talablardan biri bu qishloq joylarda zaruriy infratuzilmani to'g'ri tashkil etish masalasi turadi. Bu infratuzilmaning eng asosiy qismi bu axborot- kommunikatsiya

tizimlarini o'rnatish vositalarini uzluksiz va sifatli ishlashini ta'minlashdan iborat. AKT tizimlari faoliyatining sifat ko'rsatkichi raqamlashtirish jarayonlarini sohaga jadal tadqiq etilishiga ta'sir qiladi. Qishloq xo'jaligi transformatsiyasida raqamlashtirishni tadqiq etish biznes- jarayonlarni avtomatlashtirishga olib keladi, innovatsiyalarni samaradorligini oshiradi, soha va butun iqtisodiyot rivojlanishiga turtki bo'ladi.

Istiqbolda bu markazlar faoliyatini sifatini oshirish va rivojlantirish uchun davlat-xususiy sheriklik munosabatlariga o'tkazish maqsadga muvofiq bo'ladi.

2-jadval

Qishloq xo'jaligida innovatsiyalarni shakli bo'yicha taqsimlanishi{4}

Tadqiq etilgan innovatsiyalar, shu jumladan (% hisobida):	2017	2018	2019
- texnologik	100,0	100,0	100,0
- marketing	100,0	100,0	91,2
- tashkiliy	-	-	-

Bu raqamlar agrar ishlab chiqarishda innovatsiyalarni tadbiq etish asosan texnologik jihatdan amalga oshirilayotganini, va bu birinchi navbatda e'tibor ishlab chiqarish jarayoniga qaratilayotganini ko'rsatadi. Ishlab chiqarilgan mahsulotni qayta ishlab, iste'molchiga yetkazish tashkiliy va marketing innovatsiyalarni joriy etilishini ham taqozo etadi.

Qishloq xo'jaligiga ilm-fanni tadbiq etgan xolda barqaror rivojlanishga erishish mumkin. Birinchinav batda harakatni ta'lim va ilmiy-tadqiqot ishlanmalari salohiyatini oshirish, xususan sohada metodologik va ilmiy-tadqiqot yondashishni takomillashtirish, amaliyot va tahlil maydonlarini ko'paytirish, sohaga yetuk chet el ilg'or tajribasini jalb qilish, kadrlar tayyorlash tizimini yangi bosqichga olib chiqish kerak. Tayyorlanayotgan kadrlar g'oyalarni qo'llab-quvvatlash va ilmiy ishlanmalarini rag'batlantirishni yo'lga quyish.

Eng asosiy ilm-fan, ta'lim va ishlab chiqarishni bir-biriga bog'liq xolda faoliyat yuritishini ta'minlash kerak, chunki faqat shu tartibda qishloq xo'jaligini raqamlashtirish bosqichiga o'tish mumkin, va o'z navbatida raqamlashtirish bu sohalarini birgalikda ishlash shartini keltirib chiqaradi. Sohani raqamlashtirish esa sifatli mahsulot ishlab chiqarishni yangi bosqichga olib chiqadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Konsepsiya Strategii razvitiya Respubliki Uzbekistan do 2035 g. / MNNO «BUYUK KELAJAK» - Tashkent, 2018 - URL: www.uzbekistan2035.uz - matn: elektron.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga murojaatnomasi. 2020 yil 29 dekabr.
3. Global innovation index 2020 / S. Dutta, B. Lanvin, Cornell University, INSEAD, and WIPO (2020) - Ithaca, Fontainebleau, and Geneva, 2020.
4. O'zbekistonda ilm-fan va innovatsion faoliyat / O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi – Toshkent, 2020.
5. O'zbekiston Respublikasi qishloq xo'jaligini rivojlantirishning 2020-2030 yillarga mo'ljallangan strategiyasi – Qishloq xo'jaligi transformatsiyasi 2030 - - matn: elektron.
6. Korobeynikova, E.V. Digital Transformation Of Russian Economy: Challenges, Threats, Prospects. 2019. pp. 1418-1428.
7. Ashurmetova N.A. Qishloq xo'jaligida innovatsion texnologiyalarni iqtisodiy baholash tizimlarining tahlili // "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" ilmiy elektron jurnali. № 3, may-iyun, 2018 yil.
8. Kahre, C., Hoffmann, D., Ahlemann, F., 2017. Beyond business-IT alignment-digital business strategies as paradigmatic shift: a review and research agenda. In: Proceedings of the 50th Hawaii International Conference on System Sciences, pp. 4706-4715.
9. Vinnichuk L.B. Innovatsionnaya deyatelnost v APK: problemi i perspektivi // Materiali konferensii "Rossiyskaya ekonomika v usloviyax novix vizovov", 145-149, 2018.

Xulosa. Maqolada keltirilgan raqamlardan ko'rinib turibdiki iqtisodiyotimizga va shu jumladan agrosanoat majmuasiga raqamlashtirish jarayonini va innovatsiyalarni tadbiq etish faqat ilm-fan yutuqlari va yangi texnologiyalarni samarali qo'llash orqali, sohaga yetuk kadrlarni yetishtirish va ilg'or tajriba asosida tinimsiz mutaxassislarni malakasini oshirib borish orqali erishish mumkin. Raqamlashtirish jarayonlari iqtisodiyotning barcha tarmoqlarini qamrab olib innovatsiyalar joriy etilishini yengillashtirish uchun ilm-fan va ishlab chiqarishni o'zaro bog'liq xolda faoliyatini ta'minlash zarur.

Shuni alohida qayd etish lozimki, bugungi kunda qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishi va boshqaruvi tizimida "Raqamli qishloq xo'jaligi" yagona integratsion platformaga axborot tizimlari, axborot resurslari, dasturiy mahsulot hamda ma'lumotlar bazalarini birlashtirish, qishloq xo'jaligi ekinlarini hududlar kesimida joylashtirishdan mahsulotlarni sotishgacha bo'lgan jarayonlarni to'liq qamrab olgan raqamlashtirish tizimini joriy etish, aniq statistik ma'lumotlarning ochiqligini ta'minlash, barcha viloyatlar va keyinchalik tumanlar hududlarida tashkil etilayotgan "Agroxizmatlar markazlari" orqali mavjud 100 dan ortiq xizmatlarni raqamlashtirish, agroklastlar, fermerlar va tomorqa yer egalarga maxsus mobil qurilmalar bilan jixozlaniladi.

10. Altuxov A.I. Innovatsionny put razvitiya selskogo xozyaystva kak osnova povisheniya yego konkurentosposobnosti // Vestnik OrelGAU 6'(08). Tekst elektronny. <https://cyberleninka.ru/article/n/innovatsionnyy-put-razvitiya-selskogo-hozyaystva-kak-osnova-povisheniya-ego-konkurentosposobnosti/viewer>.

11. Bautin V.M. Informatsionno-konsultatsionnaya slujba doljna oriyentirovatsya na innovatsii // Izvestiya TSXA, vipusk 2. T.: 2012.

12. Ackland, R.. Economic Analysis of the Digital Economy. Economic Record, 301(93), 2017, pp.334-336.

13. Gulyamov S.S., Maksudova Sh.Y. Strategiya vnedreniya sifrovoy ekonomiki v sovershenstvovaniye razvitiya agropromqshlennogo kompleksa do 2030 goda – «Zamonaviy korporativ boshqaruv: muammo va yechimlar» mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy konferensiya materiallari to'plami – T.: 2020.

14. Mahkamova M.A. Globallashuv jarayoni, innovatsiyalar va O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotni shakllanishi. // "Sanoat iqtisodiyoti va menejmenti: muammo va yechimlar" mavzusidagi xalqaro on-layn ilmiy-amaliy konferensiya materiallari to'plami. – T.: 2021.

15. www.review.uz

16. www.agro.uz